

Jautājumi un atbildes par ES 2040. gada klimata mērķrādītāja priekšlikumu

Brussels, 2025. gada 2. jūlijā

1. Kāpēc Komisija nāk klajā ar jaunu ES klimata mērķrādītāju 2040. gadam?

Saskaņā ar [Eiropas Klimata aktu](#) ES un tās dalībvalstis ir apņēmušās līdz 2050. gadam padarīt ES par pirmo klimatneitrālo pasaules daļu. Klimata aktā jau ir noteikts pirmais starpposma mērķrādītājs siltumnīcefekta gāzu (SEG) neto emisiju samazināšanai vismaz par 55 % līdz 2030. gadam, un **paredzēts, ka Komisijai ir jāierosina nākamais starpposma mērķrādītājs 2040. gadam**, lai nodrošinātu virzību uz klimatneitralitāti, par kuru vienojušies likumdevēji. Šis priekšlikums izriet no pirmās Parīzes nolīgumā paredzētās globālās izsvēršanas, kas notika [2023. gada decembrī](#).

Šodien Komisija nāk klajā ar grozījumu Eiropas Klimata aktā, ar kuru tiktu noteikts **2040. gada ES klimata mērķrādītājs SEG neto emisiju samazināšanai par 90 %** salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni. Priekšlikums paredz iespēju izmantot vairākas **elastības iespējas** un atbalsta to, ka ir jāizveido **labvēlīga vide**. Šis **pragmatiskais un elastīgais ceļš** uz dekarbonizētu ekonomiku **nodrošinās nepieciešamo paredzamību un stabilitāti investīcijām ES pārejā uz tīru enerģiju un rūpniecības konkurētspējas veicināšanā**.

Starptautiskā līmenī ES pirms ANO Klimata pārmaiņu konferences (*COP30*), kas notiks 2025. gada novembrī Brazīlijā, ir **jāiesniedz atjaunināts nacionāli noteiktais devums (NND)** saskaņā ar Parīzes nolīgumu. Komisija sadarbosies ar Padomes prezidentvalsti, lai sagatavotu paziņojuma par ES NND galīgo redakciju.

Eiropas Klimata akta grozījums ir arī **atbilde uz iedzīvotāju spēcīgo atbalstu klimatrīcībai Eiropā**. [2025. gada Eiropabarometra klimata jautājumiem veltītās aptaujas rezultāti](#), kas publicēti 30. jūnijā, rāda, ka 85 % ES iedzīvotāju uzskata, ka klimata pārmaiņas ir nopietna problēma, un 81 % atbalsta ES mērķi līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti.

Komisija ir rūpīgi sagatavojusi šo tiesību akta priekšlikumu, lai to tālāk oficiāli iesniegtu ES dalībvalstīm un Eiropas Parlamentam. Tā pamatā ir **detalizēts ietekmes novērtējums** un **ieteikumi**, ko sniegusi, piemēram, Klimata pārmaiņu starpvaldību padome un Eiropas Zinātniskā konsultatīvā padome klimata pārmaiņu jautājumos. Šis tiesību akta priekšlikums ir izstrādāts **pēc pamatīgas apspriešanās un diskusijām** ar ES valstīm, Eiropas Parlamentu, ieinteresētajām personām, pilsonisko sabiedrību un iedzīvotājiem, kas tika uzsāktas ar 2024. gada februārī publicēto Komisijas paziņojumu un ieteikumu par 2040. gada klimata mērķrādītāju.

2. Kādi faktori ņemti vērā šā klimata mērķrādītāja noteikšanā un ko mēs no tā iegūsim?

Šodien publicētais priekšlikums par ES 2040. gada klimata mērķrādītāju **Eiropas rūpniecībai un investoriem nodrošina stabilitāti un paredzamību**, kas vajadzīgas uzņēmējdarbības lēmumu un investīciju plānošanā. Tas rāda, ka ES apņēmīgi turpina iesāktu un ir nospraudusi skaidru pārkārtošanās virzienu; tā mērķis ir **bruģēt ceļu uz labklājību un konkurētspēju Eiropā, atbalstot taisnīgu pārkārtošanos, kas nevienam neatstāj novārtā**.

2040. gada klimata mērķrādītāja noteikšana **ES palīdzēs pieņemt nepieciešamās rīcībpolitikas un investīciju lēmumus**, kuri nodrošinās, ka pārkārtošanās uz klimatneitralitāti **iet roku rokā ar spēcīgu un stabilu ekonomiku, konkurētspējīgu rūpniecību un nākotnes prasībām atbilstošām darbvietām** Eiropā. Ekonomika būs noturīgāka pret nākotnes krīzēm, cenu satricinājumiem un klimata pārmaiņu ietekmi un tiks nodrošināta ilgtspējīga un cenas ziņā pieejama enerģija, pārtika un izejvielas. Tādējādi, pakāpeniski atsakoties no importētām fosilajām degvielām, tiks stiprināta Eiropas stratēģiskā neatkarība.

Šodien iesniegtais priekšlikums nodrošina **pragmatismu un elastību**. Tajā atzīts, ka ir vajadzīgi vēl citi pasākumi, lai atbalstītu ES dalībvalstis un rūpniecību 2040. gada klimata mērķrādītāja sasniegšanā.

Ar to tiek ieviestas **jaunas elastības iespējas**, kas palīdzēs sasniegt nospraustos mērķrādītājus. Daži piemēri ir **kvalitatīvu starptautisko kredītu izmantošana ierobežotā apmērā 2030.–2040. gada perioda otrajā pusē, iekšzemes pastāvīgo piesaistījumu izmantošana [ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā \(ES ETS\)](#) un lielāka elastība nozarēs**. Komisija nodrošinās, ka šīs elastības iespējas tiek atspoguļotas, izstrādājot nozaru tiesību aktus periodam pēc 2030. gada, kas vajadzīgi, lai izmakslietderīgi sasniegtu 2040. gada klimata mērķrādītāju un nodrošinātu taisnīgu un sociāli godīgu pārkārtošanos, kas nevienu neatstāj novārtā.

Komisijas priekšlikumā ir iekļauti dažādi **veicinošie nosacījumi**, kuri palīdzēs nodrošināt ES rūpniecības konkurētspēju, pret visiem ES iedzīvotājiem vienlīdz taisnīgu pārkārtošanos un vienlīdzīgus konkurences apstākļus ar starptautiskajiem partneriem. Šodien iesniegtais 90 % klimata mērķrādītājs iet roku rokā ar [tīras rūpniecības kursu](#), kā arī [Konkurētspējas kompasu](#) un [Lētākas enerģijas rīcības plānu](#).

2025. gada februārī Komisija nāca klajā ar **tīras rūpniecības kursu**, kurš paredz visaptverošus pasākumus nolūkā vēl aktīvāk veicināt Eiropas rūpniecības dekarbonizāciju un konkurētspēju. Tas nodrošinās, ka ES ir pievilcīga vieta ražošanai, arī energoietilpīgām industrijām, un popularizēs tīras tehnoloģijas un jaunus apritīgas uzņēmējdarbības modeļus. Lai sasniegtu minētos mērķus, **ir ārkārtīgi svarīgi, ka tas tiek īstenots pilnā apmērā**. Šodien Komisija publicēja [paziņojumu par tīras rūpniecības kursa īstenošanu](#), kurā sniegts **pārskats par pirmajām veiktajām darbībām** un šobrīd notiekošo darbu; paziņojumā arī uzsvērts, ka Komisija ir apņēmības pilna virzīties uz priekšu ar atlikušajiem pasākumiem.

Starptautiskā līmenī priekšlikums par 90 % klimata mērķrādītāja nosprašanu apliecina, ka ES joprojām ir apņēmības pilna ievērot ar Parīzes nolīgumu uzņemtas saistības un daudzpusējo tirdzniecības sistēmu, kas sniegs plašākus ģeopolitiskos ieguvumus. Vērienīgu globālo ieceru virzīšana paver arī jaunas izdevības Eiropas uzņēmumiem un investoriem visā pasaulē. Turklāt ar kvalitatīvu starptautisko oglekļa kredītu izmantošanu ierobežotā apmērā mēs arī stimulētu ilgtspējīgas investīcijas, kas būtu globāli saskanīgas ar Parīzes nolīguma mērķiem.

3. Vai ES spēs līdz 2040. gadam emisijas samazināt par 90 % un kāda ir tīras rūpniecības kursa loma?

ES jau ir ļoti tuvu tam, lai sasniegtu 2030. gada klimata un enerģētikas mērķrādītājus un kolektīvi panāktu saistošo SEG emisiju samazinājumu par 55 %. Tas ir stabils pamats, lai, kā paredzēts priekšlikumā, līdz 2040. gadam SEG neto emisijas samazinātu par 90 %, vienlaikus ar tīras rūpniecības kursa palīdzību veicinot rūpniecības konkurētspēju.

Saskaņā ar [Komisijas novērtējumu par dalībvalstu nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem \(NEKP\)](#), ja šie galīgie nacionālie plāni un esošie nacionālie pasākumi un ES tiesību akti tiks īstenoti pilnā apmērā, mums līdz 2030. gadam izdotos SEG neto emisijas samazināt par aptuveni 54 % (salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni) un ievērojami paplašināt atjaunīgo energoresursu un energoefektivitātes pasākumu aptveri. Atjauninātie plāni arī uzrāda labāku saskaņotību ar paketi "[Gatavi mērķrādītājam 55 %](#)" un labāku koordināciju starp nozarēm. Tomēr tādās jomās kā energoefektivitāte, oglekļa piesaistījumi zemes sektorā un klimatadaptācija joprojām ir vajadzīgs lielāks vēriens; tas liecina, ka ir jāturpina investēt un stiprināt rīcībpolitikas.

Lai izveidotu 90 % mērķrādītāja sasniegšanai labvēlīgu vidi, ir ļoti svarīgi, ka **tiek īstenots tīras rūpniecības kurss**, kas ir izaugsmes un dekarbonizācijas virzītājspēks. Tas paredz mērķorientētu atbalstu tīro tehnoloģiju izgatavošanai un energoietilpīgām industrijām, arī izmantojot oglekļa pārvaldības infrastruktūru, atļauju piešķiršanas vienkāršošanu un īpaši šim mērķim paredzētus finanšu instrumentus. Pāreja uz tīru enerģiju ir jāpapildina ar atbilstošām finansējuma ieguves iespējām, kurās esošie atbalsta mehānismi kombinēti ar jauniem un inovatīviem finansējuma avotiem.

Komisija šodien ir pieņēmusi [paziņojumu](#), kurā izklāstīts pašreizējais stāvoklis un darbs, kas pašreiz tiek veikts tīras rūpniecības kursa īstenošanas sakarā, un pausta apņēmība nākotnē veikt pasākumus, lai īstenotu atlikušās darbības. Daži no pasākumiem, kas palīdzēs īstenot šo ES stratēģiju, ir tīras rūpniecības kursa valsts atbalsta regulējums, oglekļa ieviešanas mehānisma vienkāršošana,

pasākumi attiecībā uz cenas ziņā pieejamu enerģiju nolūkā kāpināt tīkla komponentu ražošanas jaudas un atbalstīt elektroenerģijas pirkuma līgumus, plānotās Rūpniecības dekarbonizācijas bankas pilotprojekts, gaidāmais ķīmiskās rūpniecības rīcības plāns un nozaru dialogu turpināšana ar ieinteresētajām personām.

Viens no galvenajiem nodevumiem ir Komisijas 25. jūnijā pieņemtais jaunais [tīras rūpniecības kursa valsts atbalsta regulējums](#), kas vēl vairāk atbalstīs investīcijas pārejā uz tīru enerģiju, vienkāršojot to, kā dalībvalstis piešķir atbalstu energoietilpīgām industrijām un tīro tehnoloģiju sektoriem, samazinot investīciju riskus dekarbonizācijas projektiem un piesaistot privāto finansējumu.

Papildus valsts atbalsta regulējumam Komisija nāca klajā ar [Ieteikumu par nodokļu stimuliem](#), kas veicinās investīcijas tīrās tehnoloģijās un rūpniecības dekarbonizācijā, izmantojot tādus pasākumus kā paātrināta amortizācija un nodokļu kredīti. Komisijas paziņojumā arī sniegts [ieteikums un norādījumu dokumenti](#) par inovatīvu tehnoloģiju izmantojuma un atjaunīgās enerģijas apguves paātrināšanu un elektrotīklu paplašināšanu un nostiprināšanu apvienojumā ar uzkrāšanas risinājumu ieviešanu un elastīgāku un efektīvāku tīkla izmantošanu.

Vēl viens svarīgs tīras rūpniecības kursa pīlārs ir vienkāršošana. 18. jūnijā tika panākta [vienošanās par oglekļa ieviešanas mehānismu vienkāršošanu](#), kura paredz, ka nolūkā panākt mazāku birokrātiju un raitu īstenošanu no mehānisma piemērošanas tiks atbrīvoti 90 % importētāju. Šī vienkāršošana ir pirmais solis pirms gada beigās plānotās vispārīgās OIM pārskatīšanas, turklāt papildus tiks sagatavoti tiesību aktu priekšlikumi mehānisma stiprināšanai, ar kuriem OIM tiks piemērots arī lejupējiem ražojumiem, ieviešot pretapiešanas pasākumus un jaunu shēmu, kas palīdzēs izvairīties no oglekļa emisiju pārvirzes riska eksporta gadījumā. Šodien publiskotajā paziņojumā ir izklāstīti [Komisijas analīzes](#) rezultāti par to, kā rast risinājumu eksporta oglekļa emisiju pārvirzei. Šis priekšlikums tiks iesniegts gada beigās, un tas atbalstīs šādam riskam pakļautos ražojumus.

Turklāt detalizētajā 2040. gada klimata mērķrādītāja ietekmes novērtējumā apstiprināts, ka **SEG emisiju samazinājums par 90 % ir gan nepieciešams, gan reāli sasniedzams**, ja rīcībpolitikas tiks īstenotas pilnā apmērā un tiks kāpinātas investīcijas. Tajā pašā laikā pārkārtošanās **nesīs apjomīgus ilgtermiņa ietaupījumus fosilo degvielu importa izteiksmē un samazinās klimatisko kaitējumu**.

Ņemot vērā NEKP, kas kalpo par ceļvedi, tīras rūpniecības kursu, kas atraisīs industriālo pārveidi, un izrietošos ieguvumus ekonomikas un noturības jomā, kuri atsver izmaksas, **ES ir labas izredzes līdz 2040. gadam SEG neto emisijas samazināt par 90 %** un tādējādi palielināt savas industriālās priekšrocības pasaules mērogā.

4. Kāda būs starptautisko oglekļa kredītu un oglekļa piesaistījumu loma 2040. gada klimata mērķrādītāja sasniegšanā?

Arī turpmāk **ES klimatrīcības stūrakmens** būs reāli un savlaicīgi **iekšzemes SEG emisiju samazinājumi ES, ko papildinās lielāki oglekļa piesaistījumi**, tostarp liekot lietā dabiskus un tehnoloģiskus risinājumus. Prioritātes piešķiršana rīcībai iekšzemē nodrošinās, ka investīcijas ieplūst Eiropas pārejā uz tīru enerģiju, veicina inovāciju, prasmes un stiprina ES konkurētspēju un izturētspēju.

Komisijas priekšlikumā par 2040. gada klimata mērķrādītāju ir paredzēta **iespēja ierobežotā apmērā izmantot kvalitatīvus starptautiskos oglekļa kredītus** no partnervalstīm ar mērķrādītājiem un klimatrīcību, kas ir saskanīgi ar Parīzes nolīguma mērķiem. Šie kredīti varētu kalpot par drošības tīklu, kas palīdzēs nodrošināt, ka klimatneitralitātes panākšanai vajadzīgais 90 % mērķrādītājs ir sasniedzams. Parīzes nolīguma 6. pants reglamentē brīvprātīgu starptautisko sadarbību klimata pārmaiņu mīkstināšanas jomā. Komisija ierosina, ka no 2036. gada ES 2040. gada mērķrādītāja sasniegšanai varētu izmantot kredītu devumu 3 % apmērā no 1990. gada ES neto emisijām saskaņā ar Parīzes nolīguma uzskaites noteikumiem. Ar šo papildpiespēju **ES plāno panākt labu līdzsvaru starp rīcību iekšzemē un starptautisko sadarbību**.

Par jebkādu iespējamu starptautisko oglekļa kredītu izmantošanu tiks veikts **detalizēts un rūpīgs ietekmes novērtējums**, un tiks izstrādāti ES noteikumi, ar kuriem noteiks, kad un kā tos varētu integrēt esošajos vai nākotnes ES klimata jomas tiesību aktos. Šie noteikumi ietvers stingrus kritērijus un standartus, kuri nodrošinās augstu integritāti, kā arī paredzēs nosacījumus par šādu kredītu

izcelsmi, termiņiem un izmantošanu. Tāpēc šiem starptautiskajiem kredītiem ir jānāk no tādām uzticamām un transformatīvām darbībām kā oglekļa tieša uztveršana no gaisa un uzglabāšana (DACCS) un bioenerģijas ražošana ar oglekļa uztveršanu un uzglabāšanu (BioCCS) partnervalstīs, kuru klimata mērķrādītāji un klimatrīcība ir saskaņoti ar Parīzes nolīguma mērķi attiecībā uz temperatūru.

Arvien lielāka nozīme SEG neto emisiju mērķrādītāju sasniegšanā būs arī **oglekļa piesaistījumiem**, izmantojot gan dabā balstītus, gan rūpnieciskus risinājumus; tas attiecas arī uz iekšzemes pastāvīgajiem oglekļa piesaistījumiem ES ETS, ar kuriem kompensē atlikušās emisijas no grūti dekarbonizējamām nozarēm. Oglekļa piesaistījumi ir būtiski, lai mēs līdz 2050. gadam sasniegtu klimatneitralitāti, un līdz 2040. gadam tie būs stipri jākāpina. Ar ES tiesību aktiem jau ir izveidoti īpaši satvari piesaistījumu veicināšanai, piemēram, [Zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības \(ZIZIMM\) regula](#) un [ES oglekļa piesaistes sertifikācijas satvars](#).

5. Kā ES 2040. gada klimata mērķrādītājs veicinās to, ka tiek īstenots ES nacionāli noteiktais devums 2035. gadam?

[2023. gada decembrī](#) pirmajā globālajā izsvēršanā saskaņā ar Parīzes nolīgumu tika secināts, ka, lai gan valstis arvien vairāk ievieš iedarbīgas klimata rīcībpolitikas, tām ir ievērojami **jākāpina ieceru vēriens**, lai nostātos uz ceļa, **kas nodrošinās, ka pasaule sasniedz Parīzes nolīguma mērķi** iegrožot temperatūras pieaugumu līdz 1,5 °C.

ES, tāpat kā visām pārējām Parīzes nolīguma pusēm, **pirms COP30**, kas notiks 2025. gada novembrī Belemā (Brazīlija), Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (UNFCCC) sekretariātam jāiesniedz **atjaunināts nacionāli noteiktais devums (NND) saskaņā ar Parīzes nolīgumu**.

ES NND būs iekļauts **indikatīvs skaitlis 2035. gadam**. Komisija sadarbosies ar šā brīža ES Padomes prezidentvalsti (Dāniju) un visām ES dalībvalstīm, lai sagatavotu **paziņojumu par NND galīgajā redakcijā un iesniegtu to UNFCCC**.

6. Kādi ir nākamie soļi ceļā uz 2040. gada leģislatīvo rīcībpolitiku satvaru?

Komisijas **priekšlikums tālāk tiks iesniegts abiem likumdevējiem** – Eiropas Parlamentam un Padomei –, kuri to apspriedīs un pieņems saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru.

Pēc tam, kad 2040. gada klimata mērķrādītājs būs nosprausts, Komisija, balstīdamās uz gūto pieredzi un attiecīgajiem elementiem, izpētīs veidus, kā jauno 2040. gada rīcībpolitikas satvaru padarīt **vienkāršāku un elastīgāku**, vienlaikus nodrošinot atbilstību un veicinot **konvergenci** starp dalībvalstīm, ņemot vērā to specifiku. Nākotnes arhitektūrai būtu jāatspoguļo arī nepieciešamās investīcijas un iespējas, lai risinātu pārkārtošanās sociālo, ekonomisko un vidisko ietekmi.

Ierosinātais 2040. gada mērķrādītājs būs galvenais etalons, attiecībā pret kuru tiks izstrādāts klimata rīcībpolitikas satvars periodam pēc 2030. gada. Lai sekmētu tā izstrādi, **tiks rīkotas apspriešanās ar ieinteresētajām personām un iedzīvotājiem par konkrētiem priekšlikumiem un tiks sagatavoti īpaši ietekmes novērtējumi un krāta pieredze**, kas gūta, īstenojot 2030. gada satvaru.

Komisija 2040. gada mērķrādītāja sasniegšanai **sagatavos priekšlikumus klimata un enerģētikas rīcībpolitikas satvaram** periodam pēc 2030. gada, kurā ņems vērā taisnīgumu, tehnoloģisko neitralitāti un izmaksefektivitāti. Tās mērķis būs stiprināt ES konkurētspēju, nodrošināt taisnīgu pārkārtošanos un uzlabot vidisko ilgtspēju. Spēkā esošajos klimata jomas tiesību aktos ir ietverti noteikumi par pārskatīšanu 2026. gadā. Tāpēc sīkāka informācija par priekšlikumu iesniegšanas grafiku tiks sniegta **Komisijas 2026. gada darba programmā**.

Vairāk informācijas

[Paziņojums presei](#): ES Klimata akts nāk klajā ar jaunu 2040. gada ceļrādi

[Faktu lapa](#) par ES 2040. gada klimata mērķrādītāja priekšlikumu

Kontakti presei:

[Anna-Kaisa ITKONEN](#) (+32 2 29 57501)

[Ana CRESPO PARRONDO](#) (+32 2 29 81325)

Sabiedrībai: informatīvais dienests [Europe Direct](#) tālrunis [00 800 67 89 10 11](#) vai [e-pasts](#)